

Nr 73.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.; given Stockholms slott den 9 februari 1945.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.

GUSTAF.

Thorwald Bergquist.

F ö r s l a g

till

L a g

angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 30 juni 1942 med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.¹, vilken enligt lag den 22 juni 1944 (nr 359) gäller till och med den 30 juni 1945, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1946.

---

¹ Ändrad lydelse, se SFS 1944: 359.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 januari 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, OHLIN, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, handels- och folkhushållningsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, fråga om *fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1942 med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.* samt anför därvid följande.

Lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m. innehåller åtskilliga stadganden som avse att tillgodose det allmännas intresse av att kunna utnyttja eller hemlighålla dylika uppfinningar ävensom därmed jämförliga förfaranden och anordningar av teknisk natur. De centrala bestämmelserna i lagen kunna enligt 1 § sättas i tillämpning av Kungl. Maj:t vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden. För granskning av patentansökningar med hänsyn till uppfinningarnas betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen i riket ävensom för vissa andra uppgifter som angivas i lagen skall enligt 2 § finnas en särskild granskningsnämnd. Enligt 4 § äger Konungen ålägga viss upplysningsplikt beträffande uppfinning.

I 5—11 §§ upptagas bestämmelser om förbud mot uppfinnings offentliggörande m. m. Sålunda föreskrives i 5 §, att uppfinning, som har särskilt avseende å krigsmateriel och tillkommit här i riket eller tillhör någon som är bosatt härstädes, ej må utan tillstånd av granskningsnämnden offentliggöras eller, när den icke är offentliggjord, göras till föremål för ansökan om patent eller annan skydds rätt i främmande stat eller eljest yppas, där ej annat följer av vad i lagen sägs. Sökes patent å sådan uppfinning, som avses i 5 §, skall enligt 6 § granskningsnämnden inom viss tid pröva huruvida uppfinningen allttjämt bör hemlighållas. Enligt 7 § må granskningsnämnden även beträffande uppfinning, som ej har särskilt avseende å krigsmateriel, föreskriva att vad i 5 § stadgas skall tillämpas därå; i sådant fall skall, om patent sökes å uppfinningen, vad i 6 § stadgas äga motsvarande

tillämpning. Granskningsnämnden äger vidare jämlikt 8 § meddela förbud tills vidare mot utnyttjande av uppfinning, som enligt nu nämnda bestämmelser bör hemlighållas. Beslut av granskningsnämnden, som avses i 6, 7 eller 8 §, skall, för att förbliva gällande, inom tre månader från beslutets dag underställas Konungens prövning.

I 12 § upptagas bestämmelser om expropriation i vissa fall av uppfinning. Enligt 13 § äger Konungen, när för statens räkning patent sökes å uppfinning som är av särskild betydelse för rikets försvar, föreskriva, att 7 § patentförordningen ej skall tillämpas å ansökningen. I dylikt fall kan hemligt patent meddelas.

I lagen upptagas vidare bestämmelser om ersättning i vissa fall av allmänna medel och om straff för överträdelser av lagens bestämmelser.

Lagen, som trädde i kraft den 5 juli 1942 och ursprungligen gällde till och med den 30 juni 1943, har erhållit förlängd giltighet till och med den 30 juni 1944 genom lag den 9 april 1943 (nr 166) samt till och med den 30 juni 1945 genom lag den 22 juni 1944 (nr 359). Genom sistnämnda lag genomfördes jämväl vissa ändringar i 1942 års lag.

Förordnande jämlikt 1 § i lagen har meddelats av Kungl. Maj:t genom kungörelse den 30 juni 1942 (nr 552). Vissa närmare bestämmelser angående tillämpningen av lagen ha meddelats i instruktion den 30 juni 1942 (nr 553) för granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m. samt i kungörelse samma dag (nr 554) angående vad med krigsmateriel skall förstås i lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.

Till belysning av lagens tillämpning må här lämnas följande från granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m. inhämtade uppgifter, avseende tiden till och med den 31 december 1944.

I enlighet med den för nämnden gällande instruktionen har nämndens granskningsarbete varit inriktat dels å uppfinningar, som utan att ha varit patentsökta dock bringats till nämndens kännedom, dels å patentsökta sådana. I sistnämnda avseende har granskning ägt rum såväl av de patentansökningar, som vid lagstiftningens ikraftträdande redan innelågo hos patent- och registreringsverket, som av därefter dit inkomna patentansökningar.

Antalet granskade ärenden utgör	1 793
Dessa fördela sig sålunda:	
framställningar enligt 5 § (om tillstånd till offentliggörande m. m.);	
bifallna	38
avslagna	—
beslut enligt 6 § (i fråga om hemlighållande av patentsökta uppfinningar); ej hemlighållna uppfinningar	1 656
hemlighållna	96
av patentsökanden gjord framställning om tillämpning av 13 § (avseende hemliga patent)	3

I 55 fall har beslutet om hemlighållande senare upphävts av nämnden, och i 17 fall har beslutet underställts Kungl. Maj:ts prövning. I 26 fall har nämnden hos Kungl. Maj:t tillstyrkt meddelande av föreskrift enligt 13 § (avseende hemliga patent).

Beträffande sådana granskade uppfinningar, för vilka ett beslut om hemlighållande icke ansetts böra ifrågakomma men som dock ansetts vara av sådan art, att de borde bringas till vederbörande statsmyndigheters kännedom, har nämnden lämnat dessa myndigheter meddelande härom.

Något anspråk på ersättning av statsmedel för skada eller intrång på grund av lagen har hittills icke framställts.

Den ifrågavarande lagstiftningen, som visat sig vara av betydelse under nu rådande förhållanden, torde böra erhålla förlängd giltighetstid, förslagsvis till och med den 30 juni 1946. *Departements-
chefen.*

I enlighet härmed har inom justitiedepartementet upprättats förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar¹, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Bertil Crona.

---

¹ Denna bilaga, vilken är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 8 februari 1945.

N ä r v a r a n d e:

regeringsrådet KELLBERG,
justitieråden GULDBERG,
EKBERG,
SANTESSON.

Enligt lagrådet den 6 februari 1945 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 26 januari 1945, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet hovrättsassessorn Sven Romanus.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Bertil Crona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1945.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, handels- och folkhushållningsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, lagrådets den 8 februari 1945 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 26 januari 1945 remitterade förslaget till *lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1942 (nr 550) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för rikets försvar eller folkförsörjningen m. m.*

Med förmälan, att förslaget av lagrådet lämnats utan erinran, hemställer föredraganden, att förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Leffler.